

Občanská výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vzdělávací obsah předmětu:

- postupné formování a rozvíjení občanského profilu žáků
- orientace ve významných okolnostech společenského života
- utváření vztahů žáků ke skutečnosti
- formování vnitřních postojů žáků k důležitým oblastem lidského života
- formování vědomí odpovědnosti za vlastní život
- vedení k sebepoznávání

Časová dotace je 1 hodina týdně v 8. až 9. ročníku.

Při výuce jsou vedle klasických učebních metod využívány postupy alternativní, komunitní kruhy, diskuse, dramatizace, role - playing a prožitkové lekce. Součástí práce je i moderní technika, která zprostředkovává poznatky z digitálních zdrojů (internet, DVD atd.).

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

- žáci se cíleně poznávají, hodnotí, vybírají a využívají vhodné způsoby a metody pro efektivní učení, propojují získané poznatky do širších celků, nalézají souvislosti, získané poznatky hodnotí, třídí a zpětnou vazbou začleňují do sebevýchovného procesu

Kompetence k řešení problémů

- žáci řeší takové úkoly, které rozvíjejí jejich tvořivost, a ne vždy mají jediné řešení, pak vybírají vhodné informace, dále s nimi pracují, hledají řešení, hájí svá rozhodnutí s ohledem na názor druhých

Kompetence komunikativní

- žáci při poskytnutí dostatečného prostoru učitelem komunikují s ohledem na složky komunikace a její zvláštnosti, formulují a vyjadřují své myšlenky a názory souvisle a kultivovaně, v diskusích naslouchají druhým lidem, vhodně na ně reagují

Kompetence sociální a personální

- žáci svou cílenou snahou upevňují dobré mezilidské vztahy, spolupracují v týmu, vzájemně si naslouchají a pomáhají, hodnotí práci svou i ostatních

Kompetence občanské

- žáci vyhledávají informace vztahující se k základům legislativy, dodržují obecné morální zásady, respektují názory ostatních, pomocí sebepoznávacích a sebezdokonalovacích aktivit si formují rysy osobnosti, přijímají odpovědnost za své chování

Kompetence pracovní

- žáci si plánují svou práci, vykonávají ji v logickém sledu, informace o sobě využijí při zodpovědné volbě povolání

Kompetence digitální

- žáci pracují s digitálními zařízeními a vhodnými aplikacemi při aktivitách zadaných v rámci Občanské a rodinné výchovy (prezentace, referáty, tvořivé úkoly...)
- pro konkrétní situaci a probírané učivo nabízíme vhodné postupy a prostředky, jak vybrat adekvátní aplikaci či program pro svou potřebu
- v rámci zadaných domácích úkolů a případné distanční výuky se učí pracovat s komunikačními programy a plnit úkoly v online prostředí (MS Teams, Google či jiné podle situace a možností školy)
- pravidelně zařazujeme úkoly, které přímo vyžadují zpracování pomocí digitálních prostředků.
- vedeme žáky k pochopení, že digitální nástroje jim může usnadnit studium a přinést tak kvalitnější výsledky jejich snažení (vyhledávání informací pro potřeby ostatních předmětů, práce s aplikacemi využívanými pro zefektivnění organizace dne a plánování úkolů, nástroje k vytváření prezentací, myšlenkových map)

- pro veškeré uvedené postupy trváme na dodržování autorských práv, uvádění zdrojů a etického chování v online prostředí, seznamujeme žáky s pojmem plagiátorství a jeho nelegálností
- připomínáme nutnost dodržovat zásady bezpečného chování při používání digitálních nástrojů a seznamujeme žáky s případným rizikem a nebezpečím, které může internet přinášet

8. ročník - občanská výchova

Učivo	Očekávané výstupy	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata	Minimální výstupy
<p>ČLOVĚK MEZI LIDMI - KOMUNIKACE</p> <ul style="list-style-type: none"> - rodina a rodinné vztahy - příbuzenství - rodina jako vzor a příklad - rodokmen - komunikace v rodině - komunikace mezi vrstevníky - společenská skupina - mezilidské vztahy, autorita, solidarita, - altruismus a egoismus - způsoby komunikace - asertivita a agresivita - problémy při komunikaci, konflikt - modelové situace, postojové hry - společenská pravidla - osobní bezpečí - motivace ke studiu cizích jazyků 	<ul style="list-style-type: none"> - uvede příklady a vysvětlí význam harmonických vztahů v rodině - uvědomuje si význam rodiny pro život člověka - chápe význam pojmů rodokmen, přežitek, předsudek, rodinné role, příbuzenství - ví, na koho se obrátit v případě závažných konfliktů a problémů v rodině a mezi vrstevníky - jednoduše vysvětlí rozdíly mezi rolí muže a ženy v rodině a společnosti - uvede příklady dobré a špatné komunikace v různé společenské skupině a pokusí se navrhnout možnosti zlepšení - chápe potřebu naslouchat druhým jako první předpoklad úspěšné komunikace - vysvětlí potřebu znalosti cizích jazyků 	<p>VZ - 8. roč.</p> <p>ČJ - 8. roč.</p> <p>AJ - 8. roč. - všechny okruhy</p> <p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozvoj schopností poznávání - Seberegulace a sebeorganizace - Poznávání lidí - Mezilidské vztahy - Komunikace - Hodnoty, postoje, praktická etika 	<ul style="list-style-type: none"> - pomocí modelových situací (scénky, video, ukázka z četby) dokáže rozlišit dobré a špatné vztahy a jednání lidí v rodině, ve školním kolektivu, mezi kamarády - ví, jak se chová kamarád. - pomocí obrázků dokáže popsat, jak pomáháme starším a nemocným lidem
<p>ŽIVOT VE ŠKOLE</p> <ul style="list-style-type: none"> - školní docházka - systém českého školství - školní řád 	<ul style="list-style-type: none"> - popíše systém českého školství - chápe potřebu existence školních pravidel a jejich dodržování - vysvětlí potřebu relaxace, navrhne možné způsoby 		<ul style="list-style-type: none"> - dokáže říct, co ho baví, které činnosti má rád a s pomocí učitele zkusit vyvodit, které povolání by mohl v budoucnu vykonávat

<ul style="list-style-type: none"> - umění učit se, učební typy, pracovní metody - relaxace a odpočinek 	<ul style="list-style-type: none"> - objasní nutnost používání bezpečnostních ochranných prvků pro chodce a cyklisty 		<ul style="list-style-type: none"> - umí říct či znázornit, jak tráví volný čas a popsat společné chvíle s rodinou.
<p>ŽIVOT MEZI LIDMI - MŮJ DOMOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - domov, moje obec - obecní zřízení a samospráva - druhy obcí - životní prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> - připraví návrh školního výletu nebo exkurze, pro kamaráda z jiného místa ČR či ciziny a připraví návrh typicky českého jídelníčku - chápe nutnost péče o životní prostředí, uvede konkrétní kladné a záporné příklady ze svého života i okolí - dokáže pojmenovat aktuální problémy života své obce a pokusí se navrhnout řešení, zamyslí se, jak mohou i mladí lidé a děti pomoci v konkrétním případě ohrožení 	<p>VZ - 8.roč - Základy ekologie, třídění odpadu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pomocí modelových situací popíše dobré a špatné vztahy s lidmi v obci - s využitím pomůcek a obrázkových materiálů roztrídí běžný odpad z domácnosti - zaznamená pomocí kresby péči o okolí svého bydliště
<p>ŽIVOT MEZI LIDMI - MÁ VLAST</p> <ul style="list-style-type: none"> - život v regionech - pamětihodnosti v regionu a v ČR - zvyky a tradice - státní symboly, státní svátky - osobnosti a události nejstarších českých dějin - čeští vědci, vynálezci, spisovatelé, - panovníci a prezidenti - Praha a Olomouc 	<ul style="list-style-type: none"> - pochopí význam výchovy k občanství a vysvětlí, jak rozumí pojmu občan - vyjmenuje nejznámější historické, kulturní a přírodní zajímavosti ČR - vyjmenuje a popíše české státní symboly - bude znát státní svátky, vysvětlí jejich důležitost - uvede příklady významných českých panovníků, spisovatelů, vědců, vynálezců a politiků, kteří výrazně ovlivnili české dějiny a kulturu - orientuje se v pamětihodnostech Prahy a Olomouce 	<p>D VV - Dějiny umění ČJ PŘ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje jaké svátky a tradice dodržují ve své rodině - s využitím audiovizuální opory rozliší české státní symboly a pojmenuje nejznámější české kulturní památky

<p>LIDSKÁ PRÁVA</p> <p>Občan a právo</p> <ul style="list-style-type: none"> - význam práva, právní řád ČR, zákony, právní předpisy, právní normy, právní vědomí - právní vztahy, fyzická a právnická osoba - způsobilost k právům, povinnostem a právním úkonům - základní občanská práva - rovnost a nerovnost - svoboda a autorita - morálka a mravnost - Lidská práva v dokumentech Ústava ČR, Všeobecná deklarace lidských práv a Listina základních práv a svobod - zvláštní (specifická) lidská práva - porušování lidských práv - práva dítěte, syndrom CAN, šikana, - práce s pojmy diskriminace, rasismus a xenofobie - práva a povinnosti - pravidla slušného chování - občanský zákoník, vlastnické právo, zodpovědnost vlastníka, dědění - způsoby nabývání vlastnictví majetek a bohatství v žebříčku našich hodnot - vlastnická práva, vyvlastnění - pojištění majetku, pojištění 	<ul style="list-style-type: none"> - učí se přistupovat k ostatním bez předsudků, v praxi uplatňuje zásady tolerance vůči menšinám - vyjmenuje důležité dokumenty z oblasti lidských práv - uvede pravidla potřebná pro mezilidské soužití, potřebu respektování autority - uvede práva, povinnosti a role členů jednotlivých společenských skupin - je si vědom potřeby dodržovat základní lidská práva, vysvětlí přiměřeně svému věku na příkladech pojmy diskriminace, rasismus, xenofobie - ve svém vlastním chování dodržuje dohodnutá pravidla mezilidských vztahů - svým vlastním chováním naplňuje potřebu respektovat názor ostatních a jejich odlišnosti - respektuje zásady multikulturality, uvede příklady kulturních odlišností - na příkladech evropských národů 	<p>OSV - Mezilidské vztahy</p> <p>MuV - Lidské vztahy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší správné a špatné chování ve společnosti a zásady správného chování prakticky používá - pokusí vyhodnotit nebezpečné a zdraví ohrožující situace - ví, jak by měl správně zareagovat a ví, na koho se obrátit a kde hledat pomoc
---	--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> - odpovědnosti za škodu - autorská práva, jejich porušování - občanskoprávní smlouvy, jejich náležitosti - uzavírání smluv, smlouva o dílo, smlouva kupní - zakázka, závazky, pohledávky - zodpovědnost občanů za jimi způsobené škody, právo domáhat se odškodnění <p>Právní ochrana</p> <ul style="list-style-type: none"> - orgány právní ochrany a jejich úkoly - dodržování zákonů - protiprávní jednání, význam sankcí - správní řízení a jeho průběh, přestupky, povinnosti svědka - správní orgány a vyřizování záležitostí běžného života - průběh občanského soudního řízení, rozhodci a rozhodčí řízení - úloha soudů a jejich soustava v ČR - trestní řízení, přestupky a trestné činy, význam trestů; - zodpovědnost lidí za vlastní chování - trestní odpovědnost - trestná činnost mladistvých, možné příčiny a následky - rozdíl mezi trestním stíháním dospělých a mladistvých, 	<ul style="list-style-type: none"> - přiměřeně uplatňuje svá práva a respektuje práva a oprávněné zájmy ostatních - objasní význam právní úpravy důležitých vztahů (vlastnictví, pracovní vztah, manželství) - rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede příklady 		
--	---	--	--

<p>prevence</p> <p>Rodina a zákony</p> <ul style="list-style-type: none"> - rodina z pohledu práva, základní práva a povinnosti manželů; - manželství nebo partnerství - formy pomoci státu rodinám. - výchova, právní odpovědnost rodičů, mravní a právní důsledky rozvodu - náhradní rodinná péče, mezinárodní adopce 			
<p>ČLOVĚK VE STÁTĚ</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkce státu - typy států - ČR - demokratický stát - volby v ČR - prezident - práva a povinnosti občana - ústava 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky - rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu; - objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů - vysvětlí význam volebního práva - uvede příklady podílu občanů na veřejném životě a správě obce - zajímá se o dění ve světě - vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech 	<p>VDO</p> <ul style="list-style-type: none"> - Občan, občanská společnost a stát - Formy participace občanů v politickém životě - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování <p>VMEGS</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evropa a svět nás zajímá - Objevujeme Evropu a svět - Jsme Evropané <p>MuV - Kulturní diference</p>	<ul style="list-style-type: none"> - z vybraných možností vybere informace, které charakterizují Českou republiku - pomocí obrázků vyjmenuje symboly našeho státu - z uvedených příkladů vybere základní práva a povinnosti občanů

<p>JÁ A OKOLNÍ SVĚT</p> <ul style="list-style-type: none"> - kultura a umění - náboženská tradice - kulturní rozmanitosti světa - společenská a kulturní zařízení - kulturní bohatství, naši slavní předkové - v běhu staletí - globální ekologické problémy, globální společenské problémy - krásy naší země 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje druhy médií a objasní jejich roli ve společnosti - přiměřeně svým schopnostem chápe význam pojmu kultura a vysvětlí jej - připraví seznam nejtypičtějších kulturních tradic svého regionu - uvede jednotlivé druhy umění včetně příkladů blízkých svému věku a zájmům - vysvětlí, jak vnímá krásu a pokusí se objasnit vývoj názoru společnosti na ni - uvede jednotlivé druhy umění včetně příkladů blízkých svému věku a zájmům - zamýšlí se nad příčinami častého poškozování veřejného majetku 	<p>D - Křesťanství a raně středověká Evropa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arabská kultura, Indická kultura 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje základní kulturní instituce ve svém okolí - s pomocí asistenta najde na internetu přírodní a kulturní památky ve svém regionu
--	--	--	--

9. ročník - občanská výchova

Učivo	Očekávané výstupy	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata	Minimální výstupy
<p>ČLOVĚK A NÁBOŽENSTVÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> - kultura - víra, náboženství a náboženská tolerance - nejstarší formy náboženství - judaismus - křesťanství - islám - hinduismus - buddhismus - další náboženství a nová 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje druhy médií a objasní jejich roli ve společnosti - přiměřeně svým schopnostem chápe význam pojmu kultura a vysvětlí jej - definuje nejstarší náboženství, jejich představitele, svaté knihy, symboly, svátky, zvyklosti - vysvětlí důležitost náboženské tradice - korektně prezentuje své názory 	<p>D</p> <ul style="list-style-type: none"> - Křesťanství a raně středověká Evropa - Evropa a náš stát v období vrcholného středověku <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> - Umění středověku 	<ul style="list-style-type: none"> - pomocí obrázků a zadaných informací přiřadí základní náboženské symboly k jednotlivým náboženstvím (křesťanství, judaismus, islám ...)

<p>náboženská hnutí</p> <ul style="list-style-type: none"> - extremismus a fanatismus - sekty 		<p>- Přehled výtvarných slohů</p>	
<p>FINANČNÍ GRAMOTNOST</p> <ul style="list-style-type: none"> - majetek a vlastnictví - peníze - hospodaření domácnosti - trh výrobků a služeb - úspory, úvěry a úroky - korupce 	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí funkci peněz - rozlišuje druhy vlastnictví - zvolí vhodný způsob platby v konkrétní modelové situaci - uvede příklady různých způsobů hotovostního a bezhotovostního placení, jejich výhody a nevýhody, případná rizika - vysvětlí, k čemu slouží bankovní účet - uvede příklady vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu - zamyslí se nad příčinami korupčního jednání a uvede příklady - diskutuje o důsledcích a o řešení korupčního jednání v konkrétních situacích 	<p>M - 9. roč.</p> <p>- Základy finanční matematiky</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vytvoří soupis základních měsíčních příjmů a výdajů běžné domácnosti - rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje - řekne, které výdaje jsou pro fungování domácnosti nezbytné - pomocí modelových situací vyhodnotí rizika při hospodaření s penězi (půjčky, dluhy, gamblerství) - zjednodušeně vysvětlí možnosti placení (hotové nebo kartou) a jejich výhody a nevýhody
<p>HOSPODAŘENÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> - rodinné finance - reklama a její vliv - reklamace 	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomuje si rozsáhlost výrobních i nevýrobních řetězců - rozlišuje výrobní a nevýrobní odvětví - zamýšlí se nad způsoby ovlivňování spotřebitelů - popíše, jak postupovat při reklamaci výrobku 	<p>OSV Seberegulace a sebeorganizace</p> <p>MeV Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality</p> <p>Stavba mediálních sdělení</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí, co je to reklama a k čemu slouží - vytvoří reklamu na konkrétní výrobek - vysvětlí, proč a jak reklamovat výrobek nebo službu

<p>NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ekonomika, zásahy státu do ekonomiky - normativní a pozitivní ekonomie, řízená a tržní ekonomika - fungování trhu - státní rozpočet - zdroje příjmů - daně v daňové soustavě ČR - poplatník a plátce daně - sociální politika státu - druhy pojištění, povinné pojištění - pomoc potřebným - peněžní ústavy, Česká národní banka, bankovní služby, úrok, úvěr - elektronické bankovníctví - možnosti podnikání v ČR - živnostenský list, živnostník - výhody a nevýhody - zaměstnání a podnikání 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady - objasní potřebu dodržování zásad ochrany duševního vlastnictví a tyto zásady uplatňuje ve svém jednání - vysvětlí, jakou funkci plní banky a které služby nabízejí - rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu - na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu 		<ul style="list-style-type: none"> - popíše, k čemu slouží banka a jaké služby poskytuje
<p>MEZINÁRODNÍ SPOLEČNOST</p> <ul style="list-style-type: none"> - globální, lokální a individuální problémy, jejich řešení - člověk a příroda: - ekologie, závažnost a důsledky zásahů lidí do přírody - organizace a hnutí na ochranu přírody 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu - popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování - uvede příklady některých projevů globalizace, - uvede některé globální problémy současnosti - objasní souvislosti globálních a lokálních 	<p>VMEGS Jsme Evropané</p> <p>MuV Kulturní diference</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vybere z možností základní práva občana ČR

<ul style="list-style-type: none"> - globalizace - války a ozbrojené konflikty - mimořádné události, ochrana obyvatel v případě ohrožení, evakuace - státní občanství, občanství ČR, průkazy totožnosti - ovlivňování věcí veřejných v demokratické společnosti - postavení cizinců, imigrace - ČR jako součást Evropské unie, práva a povinnosti plynoucí z občanství v EU, výhody členství - spolupráce mezi zeměmi Evropy - tolerance k národnostním menšinám - národní společenství - ochrana obyvatel za mimořádných událostí 	<p>problémů</p> <ul style="list-style-type: none"> - uveďte příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání - uveďte úkoly Evropské unie, mezníky z její historie a několik členských států - uveďte pravidla potřebná pro mezilidské soužití, potřebu respektování autority 		
---	--	--	--